

Oikeusministeriön ja tuomioistuinlaitoksen välinen tulossopimus vuosille 2026–2029

Sisällys

1	Strategiset linjaukset.....	2
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	3
3	Tulostavoitteet	4
4	Voimavarojen hallinta	7
5	Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset.....	9
6	Liitteet	10
	Liite 1 Laskennalliset henkilötyövuosikustannukset	10
	Liite 2 Toimintaympäristön muutostekijät ja riskienhallinta	10

1 Strategiset linjaukset

Tuomioistuinlaitoksen perustehtävä on tuottaa oikeusturvaa. Riippumattomat ja puolueettomat tuomioistuimet tuottavat oikeusturvaa ratkaisemalla niiden käsiteltäviksi tulleet asiat.

Tuomioistuinlaitoksen strategiassa vuosille 2023–2033 korostetaan tuomioistuinlaitoksen asemaa ja oikeusturvan laatua. Tulevien vuosien tahtotila tiivistyy visioon: Oikeusvaltion ytimessä – Tuomioistuimet tuottavat laadukasta oikeusturvaa joutuisasti ja nykyaikaisin menetelmin.

Tuomioistuinlaitoksen tavoitteissa korostuvat oikeudenhoidon ymmärtäminen palveluna, henkilöstön hyvinvointi sekä aktiivinen vaikuttaminen toiminnan perusedellytyksiin. Tuomioistuinlaitoksen toiminnan ja palvelun tavoitellaan vastaavan yhteiskunnan ja ihmisten tarpeita. Tavoitteeseen sisältyy muun muassa se, että asiat ratkaistaan joutuisasti, laadukkaasti ja kohtuullisin kustannuksin ja että oikeusturva toteutuu yhtäläisesti koko maassa.

Tuomioistuinlaitoksen tärkein voimavara on henkilöstö. Henkilöstön osaaminen, sitoutuneisuus ja hyvinvointi edellyttävät huomion kiinnittämistä muun muassa työnkuvien selkeyteen, työssä kehittymisen mahdollisuuksiin ja hyvään johtamiseen sekä tuomioistuinlaitoksen toimintojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Tuomioistuinlaitos toteuttaa osaltaan valtion uutta henkilöstöstrategiaa.

Tuomioistuinlaitoksen toiminnan perusedellytykset tulee turvata kaikkina aikoina. Tuomioistuinlaitos pyrkii edistämään perusedellytysten turvaamista varautumisella ja aktiivisella vaikuttamistyöllä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kuva 1. Tuomioistuinlaitoksen strategia 2023–2033

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tuomioistuinlaitoksen hyvä ja tehokas toiminta on edellytys perus- ja ihmisoikeusvaatimusten mukaisen oikeusturvan toteutumiselle sekä oikeusvarmuudelle, jota vaaditaan niin talouselämässä kuin ihmisten keskinäisten suhteiden järjestämisessä. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttäminen sekä ristiriitojen selvittäminen tasapuolisin menettelyin ennalta asetettujen yleisten sääntöjen pohjalta edellyttävät hyvin toimivaa oikeusjärjestelmää. Riippumattoman tuomioistuinlaitoksen tulee turvata, että jokainen voi yhteiskunnassa luottaa oikeuksiansa toteutumiseen ja että perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa.

Tuomioistuinlaitoksen merkitys ja toiminta on yhteiskunnassa tunnettua ja tuomioistuinlaitokseen luotetaan. Oikeusasteiden roolien ja tehtävien tulee olla selkeitä. Yleiset tuomioistuimet antavat oikeussuojaa rikosasioissa ja huolehtivat osaltaan rikosvastuun toteuttamisesta. Ne vastaavat myös oikeussuojan antamisesta yksityishenkilöille, yrityksille ja muille yhteisöille niiden keskinäisissä suhteissa sekä myös suhteissa julkisyhteisöihin silloin, kun kysymys ei ole hallintolainkäyttöasioista. Hallintotuomioistuinten ratkaisut ohjaavat julkisen vallankäytön lainmukaisuutta ja antavat oikeussuojaa yksityishenkilöille, yrityksille ja muille yhteisöille suhteessa julkiseen valtaan. Hallintotuomioistuinten ratkaisulla ja käsittelyajoilla voi olla vaikutuksia yhteiskunnan toimintaan ja kilpailukykyyn laajastikin.

Oikeudenkäynnin painopisteen tulee olla ensimmäisessä asteessa. Laadukkaasti toimiva ensimmäinen oikeusaste lisää luottamusta ja vähentää tarvetta muutoksenhakuun. Ylimpien oikeusasteiden toiminta painottuu enakkopäätösten antamiseen.

Tuomioistuinlaitoksen toiminnan ja osaamisen kehittäminen ylläpitää laatua sekä edistää ratkaisutoiminnan joutuisuutta ja taloudellisuutta. Tuomioistuinlaitos kehittää toimintatapojaan aktiivisesti ja tavoitteellisesti, jotta ne ovat mahdollisimman tehokkaita ja vastaavat parhaita käytäntöjä. Kehittämistyötä tehdään myös oikeudenhoidon kokonaisketjun tehostamiseksi yhdessä muiden oikeudenhoidon toimijoiden kanssa.

3 Tulostavoitteet

Tuomioistuinlaitoksen toiminta ja palvelu vastaavat yhteiskunnan ja ihmisten tarpeita

Asiat ratkaistaan joutuisasti, laadukkaasti ja kohtuullisin kustannuksin	
Mittari 1. 2026–2029	Vireillä olevien asioiden suhde vuoden aikana saapuneiden asioiden määrään laskee edellisestä vuodesta (toteutunut kyllä/ei). Käräjäoikeus: rikosasiat Käräjäoikeus: laajat riita-asiat Muut tuomioistuimet: kaikki asiat
Mittari 2. 2026–2029	Keskimääräinen käsittelyaika on alempi kuin edellisenä vuonna (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 3. 2026–2029	Yli 12 kk vireillä olevien asioiden määrä on pienempi kuin edellisen vuoden lopussa (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 4. 2026–2029	Tuomioistuinlaitoksen viiveistä johtuneiden viivästyshyvitettyjen asioiden lukumäärä enintään: 2026: 85 2027: 80 2028: 70 2029: 60
Mittari 5. 2026–2029	Vuoden aikana ratkaistuissa asioissa peruuntuneiden istuntojen määrä on alempi kuin edellisenä vuonna (toteutunut kyllä/ei).
Oikeusturva toteutuu yhtäläisesti koko maassa	
Mittari 1. 2026–2029	Yksittäisen tuomioistuimen keskimääräinen käsittelyaika ylittää enintään 3 kuukautta tuomioistuinlinjan ja -asteen keskiarvon (KO: rikosasiat ja laajat riita-asiat, HO: kaikki asiat ja HAO: kaikki asiat). 2026: 3 kk 2027: 3 kk 2028: 2,5 kk 2029: 2,5 kk
Mittari 2. 2026–2029	Yksittäisen hovioikeuspiirin käräjäoikeuksien ja hovioikeuden yhteenlaskettu keskimääräinen käsittelyaika ylittää enintään 4 kuukautta maan keskiarvon (laajat riita-asiat ja rikosasiat). 2026: 4 kk 2027: 4 kk 2028: 3 kk 2029: 3 kk
Tuomioistuimet tuottavat laadukkaan ja yhdenmukaisen asiointikokemuksen	
Mittari 1. 2026–2029	Vuonna 2026 asiakaskysely toteutetaan kaikissa tuomioistuimissa ja jatkossa se toteutetaan säännöllisin väliajoin (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 2. 2026–2027	Yleiset tuomioistuimet kehittävät ja yhdenmukaistavat tuomioistuinsovittelua. Tuomioistuinvirasto raportoi kehittämistoimenpiteistä oikeusministeriölle vuosittain (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 3. 2026–2029	Tuomioistuinvirasto järjestää koulutusta oikeudenkäyntiin osallistuvien ja tuomioistuimessa asioivien kohtaamisesta (toteutunut kyllä/ei).
Sähköiset asiointipalvelut ovat kattavia ja toimivia	
Mittari 1. 2027	Vuoteen 2027 mennessä yhdenmukainen sähköinen kielelliset oikeudet huomioon ottava asiointi on käytettävissä kaikissa tuomioistuinasioissa (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 2. 2027	AIPA- ja HAIPA-järjestelmiä kehitetään niin, että asian seuraaminen sähköisen asiointipalvelun kautta on mahdollista (toteutunut kyllä/ei).
Tuomioistuinlaitoksen merkitys ja toiminta on yhteiskunnassa tunnettua ja tuomioistuinlaitokseen luotetaan	
Mittari 1. 2026–2029	Yli 80 prosenttia kansalaisista on sitä mieltä, että tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuus on erittäin hyvä tai melko hyvä (toteutunut kyllä/ei). (EU:n oikeusalan tulostaulu: Kansalaisten käsitys tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuudesta.)

Mittari 2. 2026–2027	Keskeiset tuomioistuinten toimintaa kuvaavat tilastot julkaistaan oikeus.fi- internet-sivustolla neljännesvuosittain huhti-, heinä-, loka- ja tammikuussa (toteutunut kyllä/ei). Vuodesta 2027 alkaen tilastot julkaistaan kuukausittain.
Mittari 3. 2026	Tuomioistuinvirasto laatii alustavan suunnitelman, jossa on keskeiset sisäisen tarkastuksen tarkastuskohteet kehyskaudella. Tarkastusten merkittävistä havainnoista raportoidaan tilinpäätöksessä (toteutunut kyllä/ei).

Tuomioistuinlaitoksen henkilöstö on osaavaa, sitoutunutta ja hyvinvoivaa

Toimintatavat ovat tehokkaita ja vastaavat parhaita käytäntöjä	
Mittari 1. 2026–2029	Yli 80 % henkilöstöstä on kohdentanut työpanoksensa vähintään neljän viikon ajanjaksolta kahtena vuotena suunnittelukaudella 2026–2029 (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 2. 2026–2029	Tuomarirekrytointien kokonaiskäsitteilyajan keskiarvo siitä, kun tuomioistuin on toimitettu hakuilmoituksen julkaisupyynnön siihen, kun ansiovertailu on toimitettu tuomioistuimelle, kuluu enintään 2,8 kk (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 3. 2026–2029	Tuomioistuimet osallistuvat laatuhankeisiin ja verkostotyöhön, joiden tarkoituksena on toimintatapojen yhtenäistäminen ja lainkäyttötoiminnan kehittäminen (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 4. 2026	TIV selvittää tuomioistuimissa hoidettavien muiden kuin lainkäyttötehtävien tehostamista, yhtenäistämistä ja tehtävien keskittämistä (toteutunut kyllä/ei).
Työnkuvat ovat selkeitä ja mahdollistavat työssä kehittymisen	
Mittari 1. 2026	TIV laatii strategisen henkilöstösuunnittelun mallin ja sitä hyödynnetään virastoissa. Osana tätä TIV arvioi tuomioistuinlaitoksen virkarakennetta (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 2. 2026	Osana oikeuslaitostyöryhmän työtä (työryhmä 27) laaditaan Tulevaisuuden urapolku-selvitys (toteutunut kyllä/ei).
Johtaminen edistää työssä onnistumista ja työhyvinvointia	
Mittari 1. 2026–2029	Tuomioistuinvirasto ja tuomioistuimet kehittävät johtamisen ja esihenkilötyön valmiuksia painottaen erityisesti hyvinvointi- ja työolot tutkimuksessa esille nousseita johtamisen kehittämiskohteita (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 2. 2026	Tuomioistuinlaitoksen jokaisessa virastossa on etätöohjeistus (toteutunut kyllä/ei).
Tietojärjestelmät tehostavat ja helpottavat työn tekemistä	
Mittari 1. 2026	Tuomioistuinvirasto on laatinut yhteistyössä oikeusministeriön ja Oikeusrekisterikeskuksen kanssa selkeän ohjaus- ja seurantamallin ICT-palveluiden ohjaukseen, minkä yhteydessä selvitetään ICT-kustannusten kokonaistaso kehyskaudella, ICT-kustannusrakenne sekä mahdollisuudet kustannustehokkuuden parantamiseen (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 2. 2026–2029	Tuomioistuinvirasto julkaisee vähintään kaksi uutta ja parannettua versiota AIPA ja HAIPA-järjestelmistä vuosittain ja järjestelmien kehittämislle asetetaan hyötytavoitteet mittareineen (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 3. 2026–2029	Riskiarviointiin perustuvat tietosuojaja- ja tietoturva-vaatimukset huomioidaan heti henkilötietojen käsittelyyn liittyvien projektien ja prosessien alkuvaiheessa (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 4. 2026–2029	Tuomioistuinvirasto ja tuomioistuimet arvioivat vuosittain tietosuojan toteutumisen tuomioistuimissa ja Tuomioistuinvirasto raportoi arvioinnista tulosneuvottelun yhteydessä (toteutunut kyllä/ei).

Osaamisen kehittäminen on jatkuvaa ja vaikuttavaa	
Mittari 1. 2026–2029	Tuomioistuinlaitoksen jokaisessa virastossa laaditaan henkilöstö- ja koulutus-suunnitelma vuosittain (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 2. 2026–2029	Tuomioistuinvirasto ja tuomarinkoulutuslautakunta kuulevat vuosittain tuomioistui-mia osaamisen kehittämisen tarpeista henkilöstöryhmittäin. Tuomioistuinvirasto tarjoaa koulutusta perusteltuihin koulutustarpeisiin koulutustoiminnan voimavaro-jen puitteissa (toteutunut kyllä/ei).
Tuomioistuinlaitos on hyvä ja haluttu työpaikka	
Mittari 1. 2026–2029	Alle vuoden pituisten palvelujaksojen osuus ei kasva missään virastossa (toteutu-nut kyllä/ei).
Mittari 2. 2026–2029	Lähtövaihtuvuus on enintään 14 prosenttia (toteutunut kyllä/ei). (Tahti-raportointi).
Mittari 3. 2026–2029	Suositteluhalukkuus vastaa vähintään valtion keskiarvoa (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 4. 2026–2029	Häirintä-, uhka- ja muiden vaaratilanneilmoitusten perusteella on tehty vuosittai-nen analyysi kehityksestä ja tarvittaessa toimenpidesuosituksia tilanteen paranta-miseksi (toteutunut kyllä/ei).

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet

Tuomioistuinlaitos edistää yhdenvertaisuutta	
Mittari 2026–2029	Tuomioistuinlaitoksen virastoilla on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jossa on huomioitu sekä <i>henkilöstöpoliittiset</i> että <i>toiminnalliset</i> näkökohdat (toteu-tunut kyllä/ei).
Tuomioistuinlaitoksen tilat ovat tehokkaassa käytössä	
Mittari 1. 2028	Toimitilatehokkuus, toimistotilat: alle 18,5 (toteuma 2024: 19,6).
Mittari 2. 2026–2029	Toimitilakustannukset/hvt eur: alle 13 000 eur (toteuma 2024: 13 438 eur).
Tuomioistuinlaitos huolehtii toiminnan jatkuvuudesta eri olosuhteissa	
Mittari 2026	Jokaisen tuomioistuinlaitoksen viraston valmiussuunnitelmassa on tunnistettu asia-ryhmät, joiden käsittelyä määrittävät erityisen lyhyet määräajat. Tällaisille asiaryh-mille suunnitellaan varautumistoimet, jotka varmistavat toiminnan jatkuvuuden eri olosuhteissa. (toteutunut kyllä/ei).
Tuomioistuinvirasto pyrkii hyödyntämään myös EU – rahoitusta tuomioistuinlaitoksen hyväksi.	
Mittari 2026–2029	Tuomioistuinvirasto osallistuu EU-rahoitushakuihin (toteutunut kyllä/ei).
Tuomioistuintoiminnan erityispiirteet huomioidaan digitaalisten palveluiden kehittämisessä ja ylläpitä-misessä kehittämällä tuomioistuinlaitoksen kyvykkyyksiä ICT-ratkaisujen tilaajana ja käyttäjänä	
Mittari 1. 2026	Tuomioistuinvirasto osallistuu hallinnonalan yhteisiin kehityshankkeisiin (mm. ydin-tietojen hallinta, digisuunnitelmat) (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 2. 2026	Tuomioistuinvirasto vaikuttaa hallinnonalan yhteisten palveluiden kehittämisen si-sältöön ja priorisointiin tuomioistuinten tarpeiden mukaisesti (toteutunut kyllä/ei).
Digitalisoitava asiakirja-aineisto on laadukasta ja eheää	
Mittari 2026	Asianhallintajärjestelmistä erilliseen tietovarantoon siirrettävän datan analysointia ja hyödyntämistä kehitetään yhteistyössä ns. tietoalustahankkeen kanssa (toteutu-nut kyllä/ei).

4 Voimavarojen hallinta

Alla olevien laskelmien luvut ovat kehyspäätöksen 30.4.2025 mukaisia eikä niissä ole huomioitu valtionhallinnon toimintamomentteille kohdennettavia noin 130 milj. euron säästöjä ja palkkojen tarkistuksia.

Toiminnan rahoitus

Korkeimman oikeuden toimintamenot 25.10.01 (1000 euroa)	2024 TP	2025 Arvio	2026 Kehys	2027 Kehys	2028 Kehys	2029 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 424	1 231	1 097	981	798	378
Talousarvio / Kehys 2026–29	9 789	10 017	10 017	10 017	10 017	10 017
Käytettävissä oleva rahoitus	11 213	11 248	11 114	10 998	10 815	10 395
Menot	10 004	10 167	10 147	10 216	10 452	10 320
Tulot	22	15	15	15	15	15
Nettomenot	9 982	10 152	10 132	10 201	10 437	10 410
Siirtyy seuraavalle vuodelle	1 231	1 097	981	798	378	90
Siirtyvän määrärahan osuus vähintään 8 %	13 %	11 %	10 %	8 %	4 %	1 %

Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot 25.10.02 (1000 euroa)	2024 TP	2025 Arvio	2026 Kehys	2027 Kehys	2028 Kehys	2029 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 241	4 083	4 571	4 657	4 793	4 895
Talousarvio / Kehys 2026–29	13 370	15 010	15 010	15 010	15 010	15 010
Käytettävissä oleva rahoitus	18 611	19 093	19 581	19 667	19 803	19 905
Menot	14 577	14 552	14 954	14 904	14 938	14 978
Tulot	49	30	30	30	30	30
Nettomenot	14 528	14 522	14 924	14 874	14 908	14 948
Siirtyy seuraavalle vuodelle	4 083	4 571	4 657	4 793	4 895	4 957
Siirtyvän määrärahan osuus vähintään 8 %	31 %	30 %	31 %	32 %	33 %	33 %

Muiden tuomioistuinten toimintamenot 25.10.03 (1000 euroa)	2024 TP	2025 Arvio	2026 Kehys	2027 Kehys	2028 Kehys	2029 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	27 373	28 458	28 691	24 835	23 101	23 350
Talousarvio / Kehys 2026–29	329 864	346 169	349 756	338 219	337 419	337 419
Käytettävissä oleva rahoitus	357 237	374 627	378 447	363 054	360 520	360 769
Menot	329 607	346 736	354 412	340 653	337 869	337 828
Tulot	828	800	800	700	700	700
Nettomenot	328 779	345 936	353 612	339 953	337 169	337 128
Siirtyy seuraavalle vuodelle	28 458	28 691	24 835	23 101	23 350	23 641
Siirtyvän määrärahan osuus vähintään 8 %	9 %	8 %	7 %	7 %	7 %	7 %

Henkilöstövoimavarat (htv)

	Toteuma 2024	Arvio 2025	Tavoite 2026	Alustava tavoite 2027	Alustava tavoite 2028	Alustava tavoite 2029
Korkeimman oikeuden toimintamenot	78	77	76	76	77	77
Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot	112	112	112	112	112	112
Muiden tuomioistuinten toimintamenot	3 372	3 513	3 557	3 447	3 433	3 433
YHTEENSÄ	3 562	3 702	3 745	3 635	3 622	3 622

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Sopimuksessa sovitaan talousarviovuotta 2026 koskevista tavoitteista ja talousarviovuotta seuraavien vuosien tavoitteet ovat alustavia.

Tuomioistuinvirasto seuraa ja edistää tulossopimuksen toteutumista. Tulostavoitteiden toteutumisesta raportoidaan oikeusministeriölle tuomioistuinlaitoksen puolivuotisraportissa ja toimintakertomuksessa.

Tuomioistuinvirasto seuraa erityisesti niiden lainsäädäntöuudistusten, joista eduskunta on antanut seurantaan velvoittavan lausuman, vaikutuksia tuomioistuinten työmäärään, resursseihin ja asioiden käsittelyaikoihin.

Helsingissä 11.6.2025

Antti Leinonen
kansliapäällikkö

Liisa Huhtala
osastopäällikkö

Ilveskero Mika
91296145X

Allekirjoittaja Ilveskero Mika 91296145X
DN: cn=Ilveskero Mika 91296145X,
o=Korkein oikeus,
email=mika.ilveskero@oikeus.fi
Päivämäärä: 2025.06.16 11:22:53
+03'00'

Mika Ilveskero
johtokunnan puheenjohtaja

Kumpula Pasi
91235005N

cn=Kumpula Pasi 91235005N,
o=Tuomioistuinvirasto,
email=pasi.kumpula@oikeus.fi
13.6.2025 16.32 +03'00'

Pasi Kumpula
ylijohtaja

6 Liitteet

Liite 1 Laskennalliset henkilötyövuosikustannukset

Liite 2 Toimintaympäristön muutostekijät ja riskienhallinta

Liite 1 Laskennalliset henkilötyövuosikustannukset

Tuomioistuinlaitoksen (mom. 25.10.03 muiden tuomioistuinten toimintamenot) määrärahatarpeiden arvioinnissa käytettävät laskennalliset henkilötyövuosikustannukset on esitetty alla taulukossa. Olettamana laskelmissa on käytetty sovittujen VES korotusten kustannusvaikutusta (3,2 %), joka on laskettu vuodelle 2026 verrattuna vuoden 2024 kustannustasoon.

Tuomari	Henkilötyövuosi	107 000 euroa
	Henkilötyötunti	67 euroa/tunti
Kansliahenkilö	Henkilötyövuosi	49 000 euroa
	Henkilötyötunti	31 euroa/tunti
Esittelijä	Henkilötyövuosi	74 000 euroa
	Henkilötyötunti	46 euroa/tunti
Haastemies	Henkilötyövuosi	58 000 euroa
	Henkilötyötunti	36 euroa/tunti
Käräjänotaari	Henkilötyövuosi	40 000 euroa
	Henkilötyötunti	25 euroa/tunti
Henkilötyövuosi		220 arkipäivää
Laskennallinen päivittäinen työaika		7 h 15 min

Edellä mainittujen laskennallisten henkilötyövuosikustannusten lisäksi otetaan huomioon yleiskustannusten kuten henkilötyövuosisidonnaisten palvelukeskus- ja perustietotekniikkamaksujen lisääntyminen. Niiden laskennallisena arvona käytetään 9 000 euroa/htv.

Yleiskustannuksia ei lasketa prosenttiosuutena henkilöstöryhmäkohtaisista palkkakustannuksista, sillä yleiskustannukset eivät ole sidottuja palkkakustannusten vaan henkilötyövuosien (htv) määrään. Osa yleiskustannuksista ei ole lainkaan htv-sidonnaisia.

Henkilötyövuosien hintoja tarkistetaan tarvittaessa VES-muutosten myötä.

Liite 2 Toimintaympäristön muutostekijät ja riskienhallinta

Toimintaympäristön muutostekijät

Muuttuvassa turvallisuustilanteessa korostuu tuomioistuimen asema oikeusvaltion takaajana entisestään. Tuomioistuinten on huolehdittava kansalaisten oikeusturvasta kaikissa tilanteissa. Merkittävimmät tuomioistuinlaitoksen toimintaympäristössä epävarmuutta aiheuttavat tekijät ovat lähiympäristön, etenkin Venäjän tilanne sen hyökättyä Ukrainaan, sekä siitä koituneet seuraukset. Turvapaikanhakijoiden määrässä saattaa tapahtua merkittäviäkin muutoksia, jotka vaikuttavat hallinto-oikeuksien asiamääriin. Taloudellinen suhdanne vaikuttaa niin ikään tuomioistuinten asiamäärien kehitykseen: velkomus- ja insolvenssiasioiden määrän arvioidaan kasvavan.

Suomessa panostetaan puhtaaseen energiaan ja pieneen ilmastokädenjälkeen sekä pyritään luomaan hyvät toimintaedellytykset kestäville investoinneille uusiutuvaan ja fossiilittomaan energiantuotantoon, energian varastointiin ja uusiin energiaratkaisuihin. Hankkeisiin liittyvien lupavalitusten arvioidaan lisäävän hallinto-oikeuksien työmäärää ympäristö-, maankäyttö- ja rakennusasioissa.

Tuomioistuinten ratkaistavaksi tulee yhä moninaisempia oikeudellisia kysymyksiä. Lainsäädäntöä kehitetään jatkuvasti, mutta se ei aina pysy voimakkaan yhteiskunnallisen kehityksen tahdissa. Lainsäädännön muutokset aiheuttavat koulutuksen ja osaamisen kehittämisen tarvetta tuomioistuimissa.

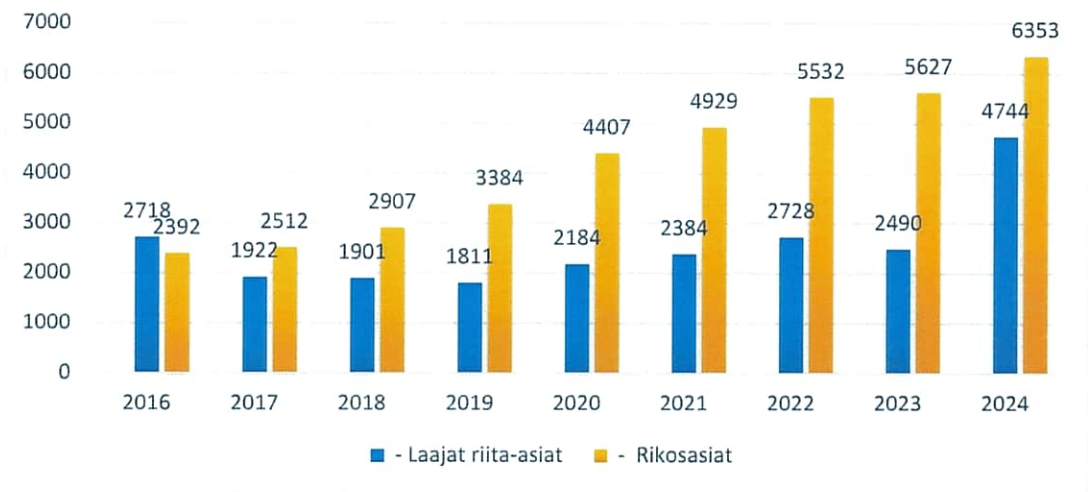
Toiminnalliset riskit ja niiden hallinta

Pitkään vireillä olevat asiat

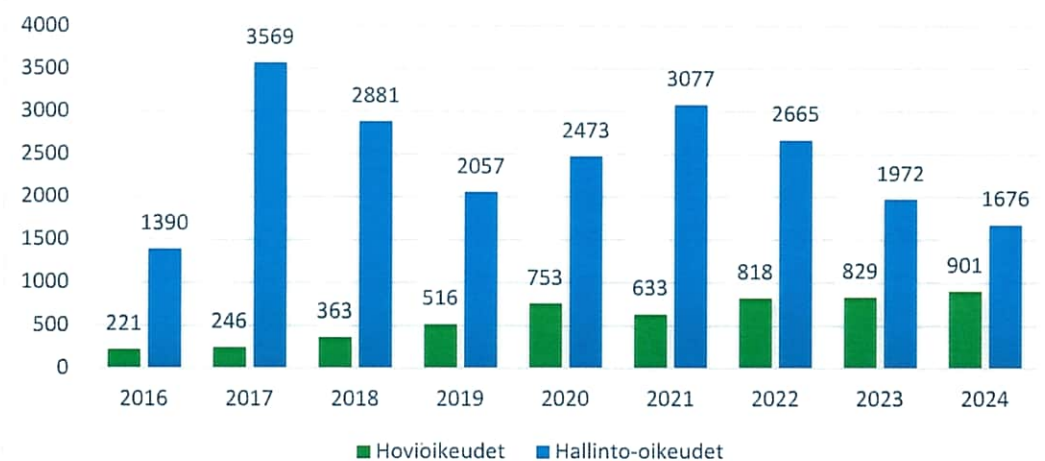
Tuomioistuimet ovat kiinnittäneet erityistä huomiota yli 12 kk vireillä olevien asioiden määrän alentamiseen. Vuoden 2026 aikana näiden määrän arvioidaan alenevan lähes kaikkien tuomioistuinsektoreiden osalta.

Käräjäoikeuksissa yli 12 kuukautta vireillä olleiden laajojen riitojen määrän huomattava kasvu selittyy suurelta osin ns. Vastaamo-kokonaisuudella: Vuoden 2024 lopussa yli 12 kuukautta vireillä olleista laajoista riidoista noin 2080 liittyi ns. Vastaamo-kokonaisuuteen.

Yli 12 kk vireillä olleet asiat

Yli 12 kk vireillä olleet asiat

Rahoitus

Tuomioistuinlaitokseen, kuten muuhunkin valtionhallintoon on kohdistunut merkittäviä tuottavuussäästöjä kehyskaudella. Mahdollisuudet suoriin toimintamenovähennyksiin ovat rajalliset ja potentiaaliset säästökohteet edellyttävät ainakin osittain lainsäädäntömuutoksia. Tuottavuussäästöillä on merkittävää vaikutusta tuomioistuinlaitoksen mahdollisuuksiin lisätä henkilöstöä oikeudenhoidon selonteon tavoitteiden mukaisesti. Samaan aikaan ICT-kustannukset ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosina, johtuen osittain Valtorin kasvavista kustannuksista ja osittain tarpeesta ylläpito- ja jatkokehittää keskeisiä AIPA- ja HAIPA asianhallintajärjestelmiä.

Henkilöstöressurssien riittävyys

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Tuomioistuimissa tulee olla riittävä määrä henkilöstöä tuomioistuinten tehtävien täyttämiseen ja rahoitustilanteella ei saisi olla vaikutusta kokoonpanoa koskeviin ratkaisuihin.

Tuomioistuinlaitoksen kilpailukyvyistä työmarkkinoilla pyritään huolehtimaan käytettävissä olevin keinoin, hyvällä työnantajakuvalla ja luomalla henkilöstölle mahdollisuuksia kehittyä ammatissaan. Työ on tuomioistuimissa muuttunut vaativammaksi kaikilla tehtävätasoilla. Tuomioistuinlaitoksen kyky kilpailla työmarkkinoilla osaavasta henkilöstöstä on yhä tärkeämpää.

Tuomioistuinten henkilöstöriskiä hallitaan mm. seuraamalla asiamäärien ja keskimääräisen käsittelyajan kehitystä valtakunnallisesti ja alueellisesti sekä kohdentamalla resursseja niin, että oikeusturvan ajallinen saatavuus toteutuu eri alueilla mahdollisimman hyvin. Henkilöstön jaksamiseen kiinnitetään tuomioistuinlaitoksessa huomiota.

Tietojärjestelmät ja toiminnan teknistyminen

Tuomioistuinlaitoksen toiminnan olennaisimpiin riskeihin kuuluvat tietoturvallisuus, yhä syvenevä tietotekniikkarippuvuus, tietotekniikan toimintavarmuus ja asiankäsittelyjärjestelmien keskeneräisyys. Järjestelmävalvonnalla, jota hoitaa Oikeusrekisterikeskus ja Valtori, on suuri merkitys mahdollisten tietoturvauhkien sekä -haavoittuvuuksien havaitsemiseksi ja hallitsemiseksi. Riippuvuus tietotekniikan toiminnasta ja järjestelmien verkottuminen lisäävät alttiutta toiminnan häiriöille. Sähkönsaanti on keskeinen edellytys tuomioistuinten häiriöttömälle toiminnalle. Ajantasainen varautuminen lisää resilienssiä ja edesauttaa häiriötilanteista selviämistä.

Yleisten tuomioistuinten AIPA sekä hallinto- ja erityistuomioistuinten HAIPA ovat lainkäytön merkittävimmät tietojärjestelmät. Niitä kehitetään edelleen järjestelmiä tuomioistuimissa käyttävien virkamiesten työn tukemiseksi. Järjestelmien tekninen toimintavarmuus on olennaista lainkäyttötyön ja sitä tukevan kansliatyön tehokkaaksi hoitamiseksi. Mahdolliset virhetilanteet järjestelmissä tulee selvittää viivytyksettä ja käyttäjiä haittaavat virheet korjata virheen vakavuuden mukaan määräytyvässä aikataulussa laadukkaasti ylläpitotoimittajien toimesta Oikeusrekisterikeskuksen ja osaltaan Tuomioistuinviraston ohjauksessa.

Varautuminen

Levoton maailmantilanne sekä sota lähialueella muodostavat uhkaa tuomioistuinlaitoksen häiriöttömälle toiminnalle. Varautumisen sekä toiminnan jatkuvuuden varmistamisen tärkeys on muodostunut myös riskienhallintaa ohjaavaksi tekijäksi. Korona-pandemian aikana saatuja oppeja pyritään hyödyntämään toiminnan suunnittelussa. Sodan ja levottomuuksien sivuvaikutukset, kuten energiaan tai eri tuotteiden saatavuuteen liittyvät ongelmat sekä maailman kaupan epävarmuustekijät, voivat vaikuttaa nopeastikin muun muassa saatavuusongelmina tai voimakkaasti kasvavina kustannuksina.

Tuomioistuinvirasto tukee tuomioistuinlaitoksen varautumista. Yhteistoimintaa kaikkien tuomioistuinlaitoksen toimijoiden, sidosryhmien sekä palveluntarjoajien ja tietotekniikkatoimijoiden kesken syvennetään säännöllisellä yhteydenpidolla sekä yhteisillä harjoituksilla. Tavoitteena on sellainen varautumisen taso, että tuomioistuinsektori pystyy häiriötilanteessa ja poikkeusoloissa toimimaan ennakoidulla tavalla niin kauan kuin yleiset toiminnan edellytykset ovat olemassa. Käytössä olevat kiinteistöt tulee luoda paremmin häiriötä sietäviksi, jolloin toiminta niissä voi jatkua mahdollisimman pitkään. Tällä hetkellä ei mm. kiinteistöjä voi varata poikkeustilanteessa varatilaksi samalla tavalla kuin aikaisemmin on voinut, joten varsinaisen tilan käytön estyessä, vakavan häiriön pitkittyessä, joudutaan tukeutumaan muiden tuomioistuinten tiloihin.

VN/18687/2025-OM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Huhtala Liisa 913451580

2025-06-16

Leinonen Antti 91248890K

2025-06-16